

Vilka sysselsättnings-, miljö- och samhällsekonomiska effekter har jordbruksstöden?

Projekt för CAP:s miljöeffekter
Knut Per Hasund
Analysenheten, Jordbruksverket

Projektgruppen, författare:
Knut Per Hasund, Jordbruksverket
Lars Jonasson, Lantbruksekonom
Gunnar Lindberg, Nordregio
Lars M. Widell, Jordbruksverket

Korsvisa effekter?

Ursprungliga frågan:

Kan det vara så att miljöersättningarna i axel 2 har lika bra sysselsättningseffekter som axel 1 och 3 åtgärderna?

och

Kan det vara så att vissa axel 1 och 3 åtgärder har väl så bra miljöeffekter som miljöersättningarna?

Ja!

Projektets syften

- Övergripande syfte: främja sysselsättningsmässigt och samhällsekonomiskt effektivare stöd
- Kvantifiera sysselsättningseffekterna (på landsbygden)
- Regional kartläggning av sysselsättningseffekterna
- Skatta stödens klimat- och miljöeffekter
- Förenklad samhällsekonomisk analys
- Diskutera stödens effekter och effektivitet

Vilka stöd har vi räknat på?

- Mjölkanläggning, investeringsstöd
- Gödselvårdsanläggning, investeringsstöd
- Biogaspanna, investeringsstöd
- Betesmark, miljöersättningen
- Vall, miljöersättningen
- Kulturmiljöer i odlingslandskapet, miljöersättningen
- Ekologisk odling
- Kompensationsbidrag (LFA-stöd)
- Turism
- Gårdsstöd

Resultat

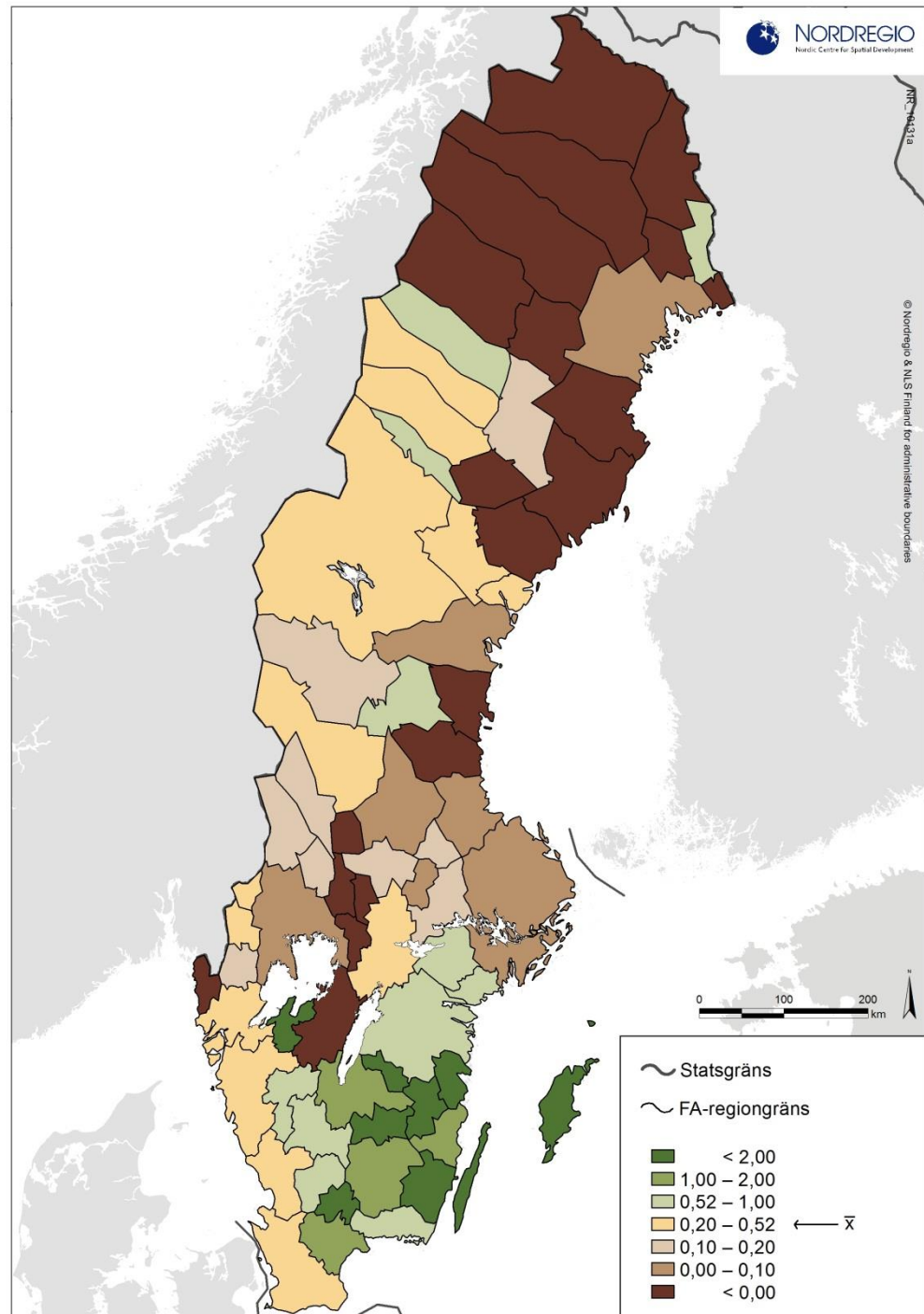
Sysselsättningseffekter

Stöd	I jordbruket Antal årsverken	På landsbygden Antal årsverken	Totalt Sverige Antal årsverken	Stödbelopp Mkr/år	Kostnad Kr/årsverke
Betesmarks-	1 600	1 600	1 800	597	374 000
Vallstödet	3 900	3 900	5 000	738	180 000
LFA-stöd	5 000	5 100	6 500	747	145 000
Ekostöd	450	..	..	575	1 300 000
Gårdsstöd A	7 900	8 000	10 200	5 976	745 000
Gårdsstöd B	26 300	26 700	36 900	5 976	225 000

Var har syssel- sättningen skapats?

Betesmarkersersättningen

Antal årsverken i
jordbruket i förhållande
till total sysselsättning
(nya årsverk/1000
sysselsatta)

Miljöeffekter

Stödform →		Betes- marks-	Vallstöd	LFA-stöd	Gårdsstöd A	Gårdsstöd B
Betesmark, särskilda	hektar	87 000	47	16	5 200	13 000
Betesmark övrig	hektar	98 000	1 600	18000	160 000	180 000
Åker	hektar	0	0	0	790 000	1 280 000
Klimat effekter	ton CO ₂ e/år	97 000	320 000	430 000	860 000	2 500 000
Kväveläckage	ton N/år	-230	1 300	1 500	12 000	24 000
Fosforläckage	ton P/år	0,1	5,4	9,2	103	170
Växtskyddsmedel användning	ton/år	0,64	0,34	35	125	280

Samhällsekonomiska effekter

Nettonuvärden, Mkr

Stödform	Grund-scenario	Negativt scenario	Positivt scenario	Stödbelopp Mkr/år
Betesmarks-	6 300	2 600	14 000	597
Vallstödet	-1 600	-4 000	-600	738
LFA-stödet	-1 100	-4 600	970	747
Ekostödet	-520			575
Mjölkanlägg.	-610	-1 600	-170	184
Gårdsstöd A	3 200	-6 400	16 000	5 976
Gårdsstöd B	3 300	-18 000	24 000	5 976

Vilket styrmedel är bäst?

Det beror på...

Mest sysselsättning per budgetkrona:

1. Investeringsstöd till mjölkkanläggning
2. Turism (diversifiera landsbygdens ekonomi)

Störst sysselsättning (potential för landsbygdsutveckling):

1. Gårdsstödet
2. Kompensationsbidraget (LFA-stödet)

Samhällsekonomiskt effektivast:

1. Betesmarksersättningen
2. Kompensationsbidraget (LFA-stödet)

Hur har vi gjort?

Sysselsättningseffekter

Steg 1: SASM, matematisk programmeringsmodell över jordbrukssektorn

→ Produktionseffekter (ton, kr)

→ Arealeffekter, resurseffekter

→ Direkta sysselsättningseffekter i jordbruket

Steg 2: IO-modell över Sverige

→ Indirekta och inducerade effekter i jordbruket

→ - ” - i övriga sektorer

Steg 3: IO-modell + SCB-statistik

→ Hur stor andel i landsbygd, tätorter, regionalt, Sverige

Hur har vi gjort?

Samhällsekonomiska effekter

Steg 1: SASM, matematisk programmeringsmodell över jordbrukssektorn

→ **Arealeffekter, resurseffekter**

Steg 2: Kompletterande kalkyler miljö- och klimatteffekter

Steg 3: Värdering av samtliga privata och kollektiva nyttigheter (kvantitet x pris)

Steg 4: Nettonuvärdesberäkningar (viktning över tid, m.m.)

Slutsatser

Sysselsättningseffekter

- Stöden har stora, positiva effekter på sysselsättningen
- Huvuddelen av sysselsättningseffekterna uppstår i jordbruket
- Inom jordbruket sysselsätts flest i de stödmottagande företagen
- Miljöersättningarnas sysselsättningseffekter ibland större än investeringsbidragens (axel 1), även sett per stödkrona
- Flera av stöden är budgeteffektiva jämfört med sysselsättningsåtgärder i andra sektorer
- (Sysselsättningseffekterna förefaller kunna förstärkas med annan utformning av stöden.)

Slutsatser Miljöeffekter

- Stödens miljöeffekter är i flera avseenden stora
- Stöden förstärker både jordbrukets positiva och negativa miljöeffekter
- Allvarliga konsekvenserna för den biologiska mångfalden och kulturlandskapet om stöden togs bort
- Stöden medför kraftigt ökade utsläpp av växthusgaser

Slutsatser

Samhällsekonomiska effekter

- Vissa av miljöersättningarna är samhällsekonomiskt lönsamma, andra olönsamma
 - Företagsekonomiska, klimat-, biologisk mångfald och landskapseffekterna påverkar samhällsekonomiska effektiviteten mest
-
- Beakta helheten, alla effekter